

Prof. univ. dr. **Carmen-Silvia Paraschiv**

Drept procesual penal

Curs pentru master

Editura
Hamangiu
2024

Capitolul al IV-lea. Probele, mijloacele de probă și procedeele probatorii

§1. Reguli generale

Definiția **probei** este dată de art. 97 alin. (1) C. proc. pen.: „Constituie probă orice element de fapt care servește la constatarea existenței sau inexistenței unei infracțiuni, la identificarea persoanei care a săvârșit-o și la cunoașterea împrejurărilor necesare pentru justa soluționare a cauzei și care contribuie la aflarea adevărului în procesul penal”.

Mijloacele prin care se pot obține probele sunt reglementate de alin. (2) al aceluiași articol, acestea fiind:

- declarațiile suspectului sau ale inculpatului;
- declarațiile persoanei vătămate;
- declarațiile părții civile sau ale părții responsabile civilmente;
- declarațiile martorilor;
- înscrisuri, rapoarte de expertiză sau constatare, procese-verbale, fotografii, mijloace materiale de probă;
- orice alt mijloc de probă care nu este interzis prin lege.

Alin. (3) al aceluiași articol ne oferă și definiția **procedului probatoriu**, ca fiind modalitatea legală de obținere a mijlocului de probă.

Obiectul probațiunii îl constituie, conform art. 98 C. proc. pen.:

- existența infracțiunii și săvârșirea ei de către inculpat;
- faptele privitoare la răspunderea civilă, atunci când există parte civilă;
- faptele și împrejurările de fapt de care depinde aplicarea legii;
- orice împrejurare necesară pentru justa soluționare a cauzei.

În acțiunea penală, **sarcina probei** aparține în principal procurorului, iar în cazul acțiunii civile, aceasta revine părții civile sau procurorului care o exercită atunci când persoana vătămată este lipsită de capacitate de exercițiu sau are capacitate de exercițiu restrânsă. Persoana vătămată, suspectul și părțile au dreptul de a propune organelor judiciare administrarea de probe. Suspectul sau inculpatul beneficiază de prezumția de

nevinovăție, nefiind obligat să își dovedească nevinovăția și având dreptul de a nu contribui la propria acuzare (art. 99 C. proc. pen.).

Art. 100 C. proc. pen. reglementează **administrarea probelor** în cursul urmăririi penale (de către organul de urmărire penală) și în cursul judecății (de către instanța de judecată).

Organul de urmărire penală are obligația ca, în cursul urmăririi penale, din oficiu sau la cerere, să strângă și să administreze probe atât în favoarea, cât și în defavoarea suspectului sau inculpatului.

Instanța de judecată administrează probele la cererea procurorului, a părților, a persoanei vătămate, dar și din oficiu când consideră necesar pentru formarea convingerii sale.

În cazul în care o cerere privitoare la administrarea unor probe este respinsă, aceasta trebuie motivată de către organele judiciare, indiferent că este făcută în cursul urmăririi penale sau al judecății.

Organele judiciare **pot respinge o astfel de cerere** în următoarele cazuri:

- proba nu este relevantă în raport cu obiectul probațiunii din cauză;
- se apreciază că pentru dovedirea elementului de fapt care constituie obiectul probei au fost administrate suficiente mijloace de probă;
- proba nu este necesară, întrucât faptul este notoriu;
- proba este imposibil de obținut;
- cererea a fost formulată de o persoană neîndreptățită;
- administrarea probei este contrară legii.

În procesul obținerii probelor este oprit a se întrebuița violențe, amenințări ori alte mijloace de constrângere, precum și promisiuni sau îndemnuri. Nu pot fi folosite metode sau tehnici de ascultare care afectează capacitatea persoanei de a-și aminti și de a relata în mod conștient și voluntar faptele care constituie obiectul probei, interdicția aplicându-se chiar dacă persoana ascultată își dă consimțământul la utilizarea unei asemenea metode sau tehnici de ascultare. De asemenea, este interzis organelor judiciare penale sau altor persoane care acționează pentru

acestea să provoace o persoană să săvârșească ori să continue săvârșirea unei fapte penale, în scopul obținerii unei probe.

În cazul în care nu sunt respectate aceste dispoziții, **probele se exclud** conform art. 102 C. proc. pen.

Probele sunt supuse **liberei aprecieri** a organelor judiciare, în urma evaluării tuturor probele administrate în cauză. Instanța hotărăște motivat în privința existenței infracțiunii și a vinovăției inculpatului, cu trimitere la toate probele. Hotărârea de condamnare, de renunțare la aplicarea pedepsei sau de amânare a aplicării pedepsei nu se poate întemeia în măsură determinantă pe declarațiile investigatorului, ale colaboratorilor ori ale martorilor protejați (art. 103 C. proc. pen.).

§2. Audierea persoanelor

2.1. Reguli generale în materia audierii persoanelor

Conform art. 104 C. proc. pen., persoanele care pot fi audiate în cadrul procesului penal sunt:

- suspectul;
- inculpatul;
- persoana vătămată;
- partea civilă;
- partea responsabilă civilmente;
- martorii;
- experții.

În cazul în care persoana nu cunoaște limba română, audierea se face prin interpret. Dacă nu se poate asigura un interpret autorizat, audierea se poate continua în prezența oricărei persoane care poate comunica cu cel audiat, cu obligația de a relua audierea în momentul în care prezența interpretului autorizat este posibilă.

Dacă persoana audiată este surdă, mută sau surdo-mută, audierea se face cu participarea unei persoane care are capacitatea de a comunica prin limbajul special. În această situație, comunicarea se poate face și în scris (art. 105 C. proc. pen.).

Regulile speciale privind audierea reglementate de art. 106 C. proc. pen. sunt următoarele:

- dacă în timpul audierii unei persoane aceasta prezintă semne vizibile de oboseală excesivă sau simptomele unei boli care îi afectează capacitatea fizică ori psihică de a participa la ascultare, organul judiciar dispune întreruperea ascultării și, dacă este cazul, ia măsuri pentru ca persoana să fie consultată de un medic;
- persoana aflată în detenție poate fi audiată la locul de deținere prin videoconferință, în cazuri excepționale și dacă organul judiciar apreciază că aceasta nu aduce atingere bunei desfășurări a procesului ori drepturilor și intereselor părților;
- în cazul audierii prin videoconferință, dacă persoana audiată se află în vreuna dintre situațiile de asistență obligatorie, ascultarea nu poate avea loc decât în prezența avocatului la locul de deținere.

2.2. Audierea suspectului sau a inculpatului

La începutul primei audieri, organul judiciar adresează întrebări suspectului sau inculpatului cu privire la nume, prenume, poreclă, data și locul nașterii, codul numeric personal, numele și prenumele părinților, cetățenia, starea civilă, situația militară, studiile, profesia ori ocupația, locul de muncă, domiciliul și adresa unde locuiește efectiv și adresa la care dorește să îi fie comunicate actele de procedură, antecedentele penale sau dacă împotriva sa se desfășoară un alt proces penal, dacă solicită un interpret în cazul în care nu vorbește sau nu înțelege limba română ori nu se poate exprima, precum și cu privire la orice alte date pentru stabilirea situației sale personale.

Organul judiciar comunică suspectului sau inculpatului calitatea în care este audiat, fapta prevăzută de legea penală pentru săvârșirea căreia este suspectat sau pentru care a fost pusă în mișcare acțiunea penală și încadrarea ei juridică, drepturile acestuia, obligația de a se prezenta la chemările organelor judiciare, atrăgându-i-se atenția că, în cazul neîndeplinirii acestei obligații, se poate emite mandat de aducere împotriva sa, iar în

cazul sustragerii, judecătorul poate dispune arestarea sa preventivă, precum și obligația de a comunica în scris, în termen de 3 zile, orice schimbare a adresei, atrăgându-i-se atenția că, în cazul neîndeplinirii acestei obligații, citațiile și orice alte acte comunicate la prima adresă rămân valabile și se consideră că le-a luat la cunoștință.

Suspectul sau inculpatul este lăsat la început să declare tot ceea ce dorește referitor la fapta prevăzută de legea penală care i-a fost comunicată, după care i se pot pune întrebări. Acesta are dreptul să se consulte cu avocatul atât înainte, cât și în cursul audierii, iar organul judiciar, când consideră necesar, îi poate permite să utilizeze însemnări și notițe proprii.

Declarațiile suspectului sau inculpatului se consemnează în scris. În fiecare declarație se vor consemna ora începerii și ora încheierii ascultării.

Suspectul sau inculpatul semnează declarația pe fiecare pagină și la sfârșit, dacă este de acord cu conținutul ei. Declarația se semnează și de organul de urmărire penală care a procedat la audiere, de judecătorul de drepturi și libertăți ori de președintele completului de judecată și de greșier, de avocatul suspectului, inculpatului, al persoanei vătămate, părții civile sau părții responsabile civilmente, dacă aceștia au fost prezenți, precum și de interpret, când declarația a fost luată printr-un interpret.

Trebuie precizat că, în cursul audierii, suspectul sau inculpatul își poate exercita **dreptul la tăcere** cu privire la oricare dintre faptele ori împrejurările despre care este întrebant.

2.3. Audierea persoanei vătămate, a părții civile și a părții responsabile civilmente

În afara suspectului sau inculpatului, pot furniza date legate de infracțiunea săvârșită și ceilalți participanți la procesul penal: persoana vătămată, partea civilă, partea responsabilă civilmente.

Ascultarea acestora și consemnarea declarațiilor se fac potrivit regulilor procedurale prevăzute în cazul suspectului sau inculpatului, aplicabile în mod corespunzător (art. 111 și art. 112 C. proc. pen.).

Există însă anumite **dispoziții speciale** în privința persoanelor vătămate pentru care a fost stabilită în condițiile legii existența unor nevoi

specifice de protecție, a persoanelor vătămate minore sau a victimelor anumitor infracțiuni [art. 111 alin. (6)-(8³) și art. 113 C. proc. pen.].

Dacă persoana care a suferit o vătămare în urma săvârșirii infracțiunii nu participă în proces ca persoană vătămată, poate fi ascultată în calitate de martor.

Tot ca o particularitate, audierea de către organul judiciar a persoanei vătămate care a înregistrat o plângere cu privire la săvârșirea unei infracțiuni se desfășoară **de îndată**, iar dacă acest lucru nu este posibil, se va realiza ulterior depunerii plângerii, fără întârzieri nejustificate. Declarația dată de persoana vătămată în aceste condiții constituie mijloc de probă **chiar dacă a fost administrată înainte de începerea urmăririi penale** [art. 111 alin. (9)-(10) C. proc. pen.].

2.4. Audierea martorilor

Declarațiile martorilor reprezintă mijloace de probă foarte vechi și frecvent folosite în procesul penal. În doctrină s-a arătat că martorii sunt „ochii și urechile justiției”.

Martorul este persoana care are cunoștință despre fapte împrejurări de fapt care constituie probă în cauza penală [art. 114 alin. (1) C. proc. pen.]; martorul în sine nu este un mijloc de probă, au acest caracter numai declarațiile lui, în măsura în care concură la rezolvarea cauzei.

Organele judiciare pot asculta ca martori în principiu orice persoană care are cunoștință despre cauza penală. Pot fi audiați ca martori și minorii. Potrivit art. 124 C. proc. pen., dacă aceștia nu au împlinit vârsta de 14 ani, ascultarea lor se face în prezența unuia dintre părinți, a tutorelui sau a persoanei ori a reprezentantului instituției căreia le sunt încredințați spre creștere și educare, precum și în prezența unui psiholog, stabilit de organul judiciar.

Legea **excepțează unele persoane de la obligația de a depune ca martor**. Astfel:

- nu pot face obiectul declarației martorului acele fapte sau împrejurări ale căror secret ori confidențialitate pot fi opuse prin lege organelor judiciare [art. 116 alin. (3) C. proc. pen.]. De exemplu,

nu pot fi ascultate ca martor persoanele obligate a păstra secretul profesional, cum sunt avocatul, notarul, preotul, personalul medical, funcționarii care dețin anumite informații secrete de serviciu etc. Cu toate acestea, faptele sau împrejurările menționate pot face obiectul declarației martorului atunci când autoritatea competentă sau persoana îndreptățită își exprimă acordul în acest sens sau atunci când există o altă cauză legală de înlăturare a obligației de a păstra secretul sau confidențialitatea [art. 116 alin. (4) C. proc. pen.];

- nu pot fi ascultați ca martori persoanele care au în cauză calitatea de părți sau subiecți procesuali principali, deoarece nimeni nu poate fi martor în propria sa cauză. Poate fi însă ascultată ca martor, dacă organul judiciar apreciază necesar, persoana care a suferit o vătămare fizică, materială sau morală printr-o faptă penală pentru care acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu și care nu dorește să participe la procesul penal și înștiințează despre aceasta organul judiciar [art. 82 alin. (2) C. proc. pen.];
- au dreptul de a refuza să fie audiate în calitate de martor: soțul, ascendenții și descendenții în linie directă, precum și frații și surorile suspectului sau inculpatului; persoanele care au avut calitatea de soț al suspectului sau al inculpatului; persoanele care au stabilit relații asemănătoare aceloră dintre soți sau aceloră dintre părinți și copii, dacă dovedesc că au conviețuit sau conviețuiesc cu suspectul sau inculpatul. Persoana care îndeplinește una dintre aceste calități în raport cu unul dintre suspecti sau inculpați este scutită de obligația de a depune mărturie și împotriva celorlalți suspecti sau inculpați, în cazul în care declarația sa nu poate fi limitată doar la aceștia din urmă [art. 117 alin. (1) și (4) C. proc. pen.].

Obligațiile martorilor sunt concentrate în următoarele aspecte:

- obligația de a se prezenta la chemarea organului judiciar pentru a depune mărturie. Lipsa nejustificată a martorului în procesul penal poate fi sancționată cu amendă judiciară, potrivit art. 283 alin. (2) C. proc. pen. De asemenea, martorul care nu se prezintă

la chemarea organului judiciar poate fi adus prin intermediul unui mandat de aducere [art. 120 alin. (1) lit. b) C. proc. pen.];

- obligația relatării adevărului. Lipsa de sinceritate a martorului în declarații constituie infracțiunea de mărturie mincinoasă și se pedepsește potrivit art. 273 C. pen. Aceasta presupune ca, prin tot ce declară, martorul să nu facă afirmații mincinoase și în același timp să spună tot ce știe cu privire la împrejurările esențiale asupra cărora a fost întrebat.

Drepturile martorului se manifestă în mai multe direcții, de exemplu:

- martorul, ca de altfel orice persoană care dă o declarație în cadrul procesului penal, este la adăpost de întrebuintarea față de el a oricăror violențe, amenințări, constrângeri fizice sau psihice;
- relatările martorului se circumscriu datelor cauzei, menționând limitele în care are loc ascultarea acestuia. Deși legea nu prevede expres, rezultă că martorul are dreptul să refuze a răspunde la întrebările care excedează cadrului legal al audierii sale. De asemenea, martorul are dreptul la tăcere și neautoincrimare (art. 118 C. proc. pen.);
- alte drepturi ale martorului sunt de ordin patrimonial și vizează cheltuielile judiciare. Martorul chemat la organul judiciar are dreptul la restituirea cheltuielilor de transport, întreținere, locuință și alte cheltuieli prilejuite de chemarea sa; martorul care este salariat are dreptul și la venitul de la locul de muncă pe durata lipsei de la serviciu, iar martorul care nu este salariat, dar realizează venituri este îndreptățit să primească o compensare.

Persoana chemată ca martor este obligată să se înfățișeze la locul, data și ora indicate de organul judiciar. Ascultarea martorului începe cu identificarea lui. Apoi i se comunică obiectul cauzei, faptele sau împrejurările de fapt pentru dovedirea cărora a fost propus ca martor și este întrebat dacă este membru de familie sau fost soț al suspectului, inculpatului, persoanei vătămate ori al celorlalte părți din procesul penal, dacă a stabilit relații asemănătoare aceloră dintre soți sau dintre părinți și copii ori se află în relații de prietenie sau de dușmănie cu aceste persoane, precum și dacă a suferit vreo pagubă în urma săvârșirii infracțiunii.

Ascultarea martorului se face sub prestare de jurământ, potrivit art. 121 C. proc. pen. Minorul sub 14 ani nu depune jurământ, însă i se atrage atenția să spună adevărul.

Ascultarea martorilor și consemnarea declarațiilor se fac potrivit procedurii prevăzute de art. 122-123 C. proc. pen.

Toate declarațiile martorilor au aceeași valoare și fac dovada în aceeași măsură ca orice alt mijloc de probă. Ceea ce trebuie să rețină organul judiciar dintr-o declarație de martor constituie o chestiune concretă, de speță. Cercetările moderne impun organului judiciar să aprecieze declarația martorului ca o operațiune psihologică prin care se cumulează aspecte legate de perceperea și memorizarea faptelor, aprecierea lor cantitativă și calitativă, reproducerea faptelor, caracteristicile temperamentale și de personalitate ale martorului ș.a.

2.5. Protecția martorilor

2.5.1. Protecția martorilor amenințați

Prin Legea nr. 682/2002^[1] a fost creată instituția juridică a protecției și asistenței martorilor, iar prin Legea nr. 281/2003 au fost introduse în Codul de procedură penală anterior unele dispoziții speciale în privința ascultării martorilor. În prezent, Codul de procedură penală cuprinde dispoziții speciale privind protecția martorilor în art. 125-130.

Acordarea statutului de martor amenințat și dispunerea uneia ori a mai multora dintre măsurile de protecție prevăzute de lege intervin în cazul în care există o suspiciune rezonabilă că viața, integritatea corporală, libertatea, bunurile sau activitatea profesională a martorului ori a unui membru de familie al acestuia ar putea fi puse în pericol ca urmare a datelor pe care le furnizează organelor judiciare sau a declarațiilor sale.

Astfel, potrivit art. 125 alin. (1) C. proc. pen., **în cursul urmăririi penale**, odată cu acordarea statutului de martor amenințat, procurorul dispune, din oficiu sau la cererea martorului, a uneia dintre părți sau a

---

^[1] Republicată în M. Of. nr. 288 din 18 aprilie 2014.

unui subiect procesual principal, aplicarea uneia sau a mai multora dintre următoarele măsuri:

- supravegherea și paza locuinței martorului sau asigurarea unei locuințe temporare;
- însoțirea și asigurarea protecției martorului sau a membrilor de familie ai acestuia în cursul deplasărilor;
- protecția datelor de identitate, prin acordarea unui pseudonim cu care martorul va semna declarația sa;
- audierea martorului fără ca acesta să fie prezent, prin intermediul mijloacelor audiovideo de transmitere, cu vocea și imaginea distorsionate, atunci când celelalte măsuri nu sunt suficiente.

Dacă starea de pericol a apărut **în cursul procedurii de cameră preliminară**, judecătorul de cameră preliminară, din oficiu sau la sesizarea procurorului, dispune măsurile de protecție pe care le poate dispune instanța în cursul judecătii [art. 125 alin. (7) raportat la art. 127 C. proc. pen.].

În cursul judecătii, odată cu acordarea statutului de martor amenințat, instanța dispune, din oficiu, la cererea procurorului, a martorului, a părților sau a persoanei vătămate, aplicarea uneia sau a mai multora dintre următoarele măsuri (art. 127 C. proc. pen.):

- supravegherea și paza locuinței martorului sau asigurarea unei locuințe temporare;
- însoțirea și asigurarea protecției martorului sau a membrilor de familie ai acestuia în cursul deplasărilor;
- nepublicitatea ședinței de judecată pe durata ascultării martorului;
- ascultarea martorului fără ca acesta să fie prezent în sala de judecată, prin intermediul mijloacelor audiovideo de transmitere, cu vocea și imaginea distorsionate, atunci când celelalte măsuri nu sunt suficiente;
- protecția datelor de identitate ale martorului și acordarea unui pseudonim sub care acesta va depune mărturie.

Măsurile vor fi ridicate de procuror, de judecătorul de cameră preliminară sau de instanță când se constată că pericolul care a impus luarea lor a încetat.

În aceleași condiții ca și martorii amenințați pot fi audiați în cadrul procesului penal și **investigatorii sub acoperire** [art. 148 alin. (8) C. proc. pen.]. De asemenea, potrivit art. 175 alin. (6) C. proc. pen., **expertul** poate beneficia de măsuri de protecție în condițiile art. 125 CPP, iar în art. 18 din O.U.G. nr. 43/2002 se prevede că, pentru buna desfășurare a urmăririi penale, pe lângă victime și martori, procurorii Direcției Naționale Anticorupție pot dispune măsuri specifice de protecție și în cazul experților.

2.5.2. Protecția martorilor vulnerabili

Procurorul sau, după caz, instanța poate decide acordarea statutului de martor vulnerabil următoarelor categorii de persoane, dispozițiile privitoare la protecția martorilor amenințați fiind aplicabile în mod corespunzător:

- martorului care a suferit o traumă ca urmare a săvârșirii infracțiunii ori ca urmare a comportamentului ulterior al suspectului sau inculpatului;
- martorului minor.

Odată cu acordarea statutului de martor vulnerabil, procurorul și instanța pot dispune unele dintre măsurile de protecție prevăzute pentru instituția martorului amenințat, și anume:

- însoțirea și asigurarea protecției martorului sau a membrilor de familie ai acestuia în cursul deplasărilor;
- audierea martorului fără ca acesta să fie prezent, prin intermediul mijloacelor audiovideo de transmitere, atunci când celelalte măsuri nu sunt suficiente. Spre deosebire însă de martorii amenințați, în acest caz, distorsionarea vocii și a imaginii nu este obligatorie;
- nepublicitatea ședinței de judecată pe durata ascultării martorului;
- protecția datelor de identitate ale martorului și acordarea unui pseudonim sub care acesta va depune mărturie.

2.6. Confruntarea

Între declarațiile date de unele persoane pot apărea nepotriviri care se lămuresc după metodele obișnuite de evaluare a întregului material probator și prin coroborarea tuturor faptelor și împrejurărilor de natură a lămurii cauza.

Pentru contradicțiile apărute în cadrul probelor orale legea a reglementat în mod special un procedeu probatoriu de natură a elucida asemenea situații. Când se constată că există contradicții între persoanele ascultate în aceeași cauză, se procedează la confruntarea lor, dacă aceasta este necesară pentru lămurirea cauzei (art. 131 C. proc. pen.).

Confruntarea este un procedeu probatoriu complementar care se folosește după ce procedeuul primar și obișnuit al ascultării a fost epuizat.

În timp ce ascultarea inițială se realizează pentru fiecare persoană separat, confruntarea presupune audierea simultană a persoanelor care au dat declarații ce cuprind contradicții.

Persoanele confruntate dau declarații una în prezența celeilalte. În cadrul noii ascultări, persoanele vor fi audiate numai asupra faptelor și împrejurărilor în privința cărora declarațiile anterioare se contrazic. Organul de urmărire penală sau instanța de judecată poate încuviința ca persoanele confruntate să își pună reciproc întrebări. Declarațiile date de persoanele audiate se consemnează într-un proces-verbal, care constituie mijloc de probă.

Confruntarea duce la rezultate în măsura în care, în urma reaudierii, persoanele revin asupra celor declarate anterior, respectiv dau explicații care să înlăture în totul sau în parte contradicțiile. Nepotrivirile inițiale pot persista și după confruntare; în acest caz, organul judiciar va lămuri contradicțiile printr-o nouă evaluare a probelor existente și, dacă este posibil, prin administrarea de probe suplimentare.

§3. Identificarea persoanelor și a obiectelor

Identificarea persoanelor sau a obiectelor se poate dispune dacă este necesară în scopul clarificării împrejurărilor cauzei de către procuror în timpul urmăririi penale sau de către instanță în cursul judecății.

După dispunerea măsurii și înainte ca identificarea să fie realizată, persoana care face identificarea trebuie audiată cu privire la persoana sau obiectul pe care urmează să îl identifice, aceasta constând în descrierea tuturor caracteristicilor persoanei sau obiectului, precum și a împrejurărilor în care au fost văzute. Persoana care face identificarea este întrebată dacă a mai participat anterior la o altă procedură de identificare privind aceeași persoană sau același obiect ori dacă persoana sau obiectul de identificat i-au fost indicate ori descrise anterior.

Persoana care urmează să fie identificată este prezentată împreună cu alte 4-6 persoane necunoscute, cu trăsături asemănătoare celor descrise de persoana care face identificarea. Desfășurarea activității de identificare a persoanelor, precum și declarațiile persoanei care face identificarea sunt consemnate într-un proces-verbal.

În cursul urmăririi penale, în situația în care organul de urmărire penală consideră necesar, activitatea de identificare este înregistrată audiovideo. Înregistrarea identificării este anexată procesului-verbal ca parte integrantă a acestuia și poate fi folosită ca mijloc de probă.

După aceeași procedură pot fi identificate voci, sunete sau alte elemente ce fac obiectul percepției senzoriale.

Obiectele despre care se presupune că pot contribui la aflarea adevărului în legătură cu săvârșirea unei infracțiuni sunt prezentate în vederea identificării, după ce persoana care face identificarea le-a descris în prealabil. Dacă aceste obiecte nu pot fi aduse pentru a fi prezentate, persoana care face identificarea poate fi condusă la locul unde se află obiectele.

Și în acest caz, în cursul urmăririi penale, atunci când organul de urmărire consideră necesar, activitatea de identificare și declarația persoanei

care face identificarea sunt înregistrate audiovideo. Înregistrarea identificării este anexată procesului-verbal ca parte integrantă a acestuia și poate fi folosită ca mijloc de probă.

În cazul în care mai multe persoane sunt chemate să identifice aceeași persoană sau același obiect, organele judiciare competente iau măsuri prin care să fie evitată comunicarea între cei care au făcut identificarea și cei care urmează să o efectueze.

Dacă aceeași persoană urmează să participe la mai multe proceduri de identificare a unor persoane sau a unor obiecte, organele judiciare competente iau măsuri ca persoana supusă identificării să fie situată între persoane diferite de cele ce au participat la procedurile anterioare, respectiv obiectul supus identificării să fie plasat printre obiecte diferite de cele utilizate anterior.

§4. Metode speciale de supraveghere sau cercetare

Conform art. 138 C. proc. pen., constituie metode speciale de supraveghere sau cercetare următoarele:

- interceptarea comunicațiilor ori a oricărui tip de comunicare la distanță;
- accesul la un sistem informatic;
- supravegherea video, audio sau prin fotografiere;
- localizarea sau urmărirea prin mijloace tehnice;
- obținerea datelor privind tranzacțiile financiare ale unei persoane;
- reținerea, predarea sau percheziționarea trimiterilor poștale;
- utilizarea investigatorilor sub acoperire și a colaboratorilor;
- participarea autorizată la anumite activități;
- livrarea supravegheată;
- obținerea datelor de trafic și de localizare prelucrate de către furnizorii de rețele publice de comunicații electronice ori furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului.

4.1. Supravegherea tehnică

Potrivit art. 138 alin. (13) C. proc. pen., prin supraveghere tehnică se înțelege utilizarea uneia dintre următoarele metode:

- interceptarea comunicațiilor ori a oricărui tip de comunicare la distanță;
- accesul la un sistem informatic;
- supravegherea video, audio sau prin fotografiere;
- localizarea sau urmărirea prin mijloace tehnice.

Aceasta se dispune de judecătorul de drepturi și libertăți atunci când sunt îndeplinite cumulativ următoarele **condiții**:

- există o suspiciune rezonabilă cu privire la pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni contra securității naționale prevăzute de Codul penal și de legi speciale, precum și în cazul infracțiunilor de trafic de droguri, infracțiunilor la regimul privind substanțele dopante, de efectuare de operațiuni ilegale cu precursori sau cu alte produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, infracțiunilor privind nerespectarea regimului armelor, munițiilor, materialelor nucleare, al materiilor explozive și al precursorilor de explozivi restricționați, de trafic și exploatarea persoanelor vulnerabile, acte de terorism, de spălare a banilor, de falsificare de monede, timbre sau de alte valori, de falsificare de instrumente de plată electronică, în cazul infracțiunilor care se săvârșesc prin sisteme informatice sau mijloace de comunicare electronică, contra patrimoniului, de șantaj, de viol, de lipsire de libertate în mod ilegal, de evaziune fiscală, în cazul infracțiunilor de corupție și al infracțiunilor asimilate infracțiunilor de corupție, infracțiunilor împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene ori în cazul altor infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de 5 ani sau mai mare;
- măsura să fie proporțională cu restrângerea drepturilor și libertăților fundamentale, date fiind particularitățile cauzei, importanța informațiilor ori a probelor ce urmează a fi obținute sau gravitatea infracțiunii;

- probele nu ar putea fi obținute în alt mod sau obținerea lor ar presupune dificultăți deosebite ce ar prejudicia ancheta ori există un pericol pentru siguranța persoanelor sau a unor bunuri de valoare.

Acestea constituie mijloace de probă, în măsura în care nu sunt obținute ilegal (de exemplu, interceptările dintre avocat și inculpat, cu condiția ca avocatul să nu săvârșească sau să pregătească săvârșirea unei infracțiuni dintre cele precizate mai sus).

Supravegherea tehnică poate fi dispusă în cursul urmăririi penale de judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța competentă să judece cauza în primă instanță sau de la instanța corespunzătoare în grad acesteia în a cărei circumscripție se află sediul parchetului din care face procurorul care o solicită, pentru o perioadă de 30 de zile, măsura putând fi prelungită, fiecare prelungire neputând depăși 30 de zile. **Durata totală** a măsurilor de supraveghere tehnică, cu privire la aceeași persoană și aceeași faptă, nu poate depăși, în aceeași cauză, 6 luni, cu excepția măsurii de supraveghere video, audio sau prin fotografiere în spații private, care nu poate depăși 120 de zile.

În cazuri speciale, procurorul poate autoriza supravegherea tehnică prin ordonanță pe o perioadă de 48 de ore, cu condiția ca, în cel mult 24 de ore de la expirarea măsurii, să informeze judecătorul de drepturi și libertăți.

Procurorul sau organul de cercetare penală întocmește un proces-verbal pentru fiecare activitate de supraveghere tehnică, în care sunt consemnate rezultatele activităților efectuate care privesc fapta ce formează obiectul cercetării sau contribuie la identificarea ori localizarea persoanelor, datele de identificare ale suportului care conține rezultatul activităților de supraveghere tehnică, numele persoanelor la care se referă, dacă sunt cunoscute, sau alte date de identificare, precum și, după caz, data și ora la care a început activitatea de supraveghere și data și ora la care s-a încheiat.

Supravegherea tehnică **se pune în executare** de către procuror sau acesta poate dispune să fie efectuată de organul de cercetare penală sau de lucrători specializați din cadrul poliției, în acest sens fiind utilizate ne-

mijlocit sisteme tehnice și proceduri adecvate, de natură să asigure integritatea și confidențialitatea datelor și informațiilor colectate (art. 142 C. proc. pen.).

Prin Decizia nr. 64/2023 (M. Of. nr. 1047 din 20 noiembrie 2023), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, a stabilit: „Punerea la dispoziție a infrastructurii necesare, de către Centrul Național de Interceptare a Comunicațiilor din cadrul Serviciului Român de Informații, în sensul asigurării condițiilor tehnice pentru punerea în aplicare a măsurilor de supraveghere tehnică, nu reprezintă o activitate de punere în executare a mandatului de supraveghere tehnică, conform art. 142 din Codul de procedură penală”.

După încetarea măsurii de supraveghere tehnică, procurorul **informează**, în scris, în cel mult 10 zile, pe fiecare subiect al unui mandat despre măsura de supraveghere tehnică ce a fost luată în privința sa, aceasta având posibilitatea să consulte procesele-verbale de supraveghere și să asculte convorbirile, comunicările sau conversațiile ori să vizioneze imaginile rezultate din activitatea de supraveghere tehnică (art. 145 C. proc. pen.).

De asemenea, potrivit art. 145¹ C. proc. pen., după rezolvarea cauzei de către procuror, orice persoană cu privire la care s-a dispus sau confirmat o măsură de supraveghere tehnică și care nu a dobândit în acea cauză calitatea de parte, precum și inculpatul față de care s-a dispus renunțarea la urmărirea penală sau clasarea pot formula **plângere** împotriva măsurii și a modului de punere în executare a acesteia.

Trebuie precizat că, în conformitate cu art. 139 alin. (3) C. proc. pen., **înregistrările efectuate de părți sau de alte persoane** constituie mijloace de probă când privesc propriile convorbiri sau comunicări pe care le-au purtat cu terții, iar **orice alte înregistrări** pot constitui mijloace de probă dacă nu sunt interzise de lege (în acest sens, art. 139¹ și art. 139² C. proc. pen. reglementează regimul înregistrărilor obținute din activități specifice culegerii de informații, respectiv plângerea împotriva unei activități specifice culegerii de informații).